

Ігор РЕКУНЕНКО

доктор економічних наук, професор, Сумський державний університет, Суми, Україна,
i.rekunenکو@uabs.sumdu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-1558-629X

Руслана ЧУХНО

студентка спеціальності фінанси, банківська справа та страхування,
Сумський державний університет, Суми, Україна, ruslanachukhno@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Вступ. Однією із нагальних та актуальних проблем сьогодення є ефективна діяльність держави на валютному ринку України. В умовах нестабільної економічної ситуації вона, насамперед, має бути спрямована на стабілізацію та підтримку національної валюти. Це своєю чергою дасть можливість створити основу для економічного зростання та підтримки сталих економічних процесів у державі, налагодження міжнародних взаємовз'язків та підвищення конкурентоспроможності економіки країни в цілому.

Мета – розкрити особливості діяльності держави на валютному ринку України, визначити фактори та проблеми, які впливають на його стан.

Результати. Розглянуто особливості діяльності держави на валютному ринку, регулятором якого є Національний банк України, що здійснює операції на валютному ринку з метою стабілізації офіційного курсу національної валюти. Виявлено, що запровадження НБУ режиму інфляційного таргетування та введення гнучкого курсоутворення дало можливість державі знизити рівень інфляції та запобігти накопиченню дисбалансів в економіці країни.

Висновки. За результатами проведеного дослідження можна зробити висновки, що держава має сприяти зниженню негативних зовнішніх та внутрішніх чинників шляхом впровадження ефективної валютної політики, яка передбачає регулювання валютної діяльності, спрямованої на накопичення золотовалютних резервів України, зміцнення національної грошової одиниці та стабілізацію зовнішньоекономічних відносин України з іншими країнами світу.

Ключові слова: валютний ринок, валюта, курс, інтервенції, міжнародні резерви, інфляція.

Рис.: 3, табл.: 4, бібл.: 14.

Игорь РЕКУНЕНКО

доктор экономических наук, профессор, Сумской государственной университет, Сумы, Украина

Руслана ЧУХНО

студентка специальности финансы, банковское дело и страхование, Сумской государственной университет, Сумы, Украина

ОСОБЕННОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВА НА ВАЛЮТНОМ РЫНКЕ УКРАИНЫ

Введение. Одной из актуальных современных проблем является эффективное регулирование валютного рынка Украины. В условиях нестабильной экономической ситуации оно должно, в первую очередь, быть направлено на стабилизацию и поддержку национальной валюты. Это в свою очередь позволит создать основу для экономического роста и развития стабильных экономических процессов в государстве, налаживание международных связей и повышения конкурентоспособности экономики страны в целом.

Цель – раскрыть особенности деятельности государства на валютном рынке Украины, определить факторы и проблемы, влияющие на его состояние.

Результаты. Рассмотрены особенности деятельности государства на валютном рынке, регулятором которого выступает Национальный банк Украины, осуществляющий операции на валютном рынке с целью стабилизации официального курса национальной валюты. Обнаружено, что введение НБУ режима инфляционного таргетирования и введение политики гибкого курсообразования позволило государству снизить уровень инфляции и предотвратить накопление дисбалансов в экономике страны.

Выводы. По результатам проведенного исследования можно сделать выводы, что государство должно способствовать снижению негативных внешних и внутренних факторов путем внедрения эффективной валютной политики, которая предусматривает регулирование валютной деятельности, направленной на накопление золотовалютных резервов Украины, укрепления национальной денежной единицы и стабилизации внешнеэкономических отношений Украины с другими странами мира.

Ключевые слова: валютный рынок, валюта, курс, интервенции, международные резервы, инфляция.

Ihor REKUNENKO

Dr. Sc. (Economics), Prof., Sumy State University, Sumy, Ukraine, i.rekunenko@uabs.sumdu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-1558-629X

Ruslana CHUKHNO

Student, Sumy State University, Sumy, Ukraine, ruslanachukhno@gmail.com

PECULIARITIES OF THE STATE'S ACTIVITY IN THE FOREIGN EXCHANGE MARKET OF UKRAINE

Introduction. One of the urgent and urgent problems today is the effective activity of the state in the foreign exchange market of Ukraine, which in an unstable economic situation should be primarily aimed at stabilizing and supporting the national currency, which in turn will create a

basis for economic growth and support economic processes in the country, establishing international relations and increasing the competitiveness of the economy as a whole.

The purpose of the article is to study the peculiarities of the state's activity in the foreign exchange market of Ukraine, to determine the factors and problems that affect its condition.

Results. This paper considers the peculiarities of the state's activity in the foreign exchange market, the regulator of which is the National Bank of Ukraine, which carries out operations in the foreign exchange market in order to stabilize the official exchange rate of the national currency. It was found that the introduction of the NBU inflation targeting regime and the introduction of flexible exchange rates allowed the state to reduce inflation and prevent the accumulation of imbalances in the economy.

Conclusions. Based on the results of the study, it can be concluded that the state should help reduce negative external and internal factors by implementing an effective monetary policy, which should regulate foreign exchange activities aimed at accumulating Ukraine's gold and foreign exchange reserves, strengthening the national currency and stabilizing Ukraine's foreign economic relations with other countries. world.

Keywords: currency market, currency, exchange rate, interventions, international reserves, inflation.

JEL Classification: F310, G180.

Постановка проблеми. Військовий конфлікт на сході України, анексія Автономної Республіки Крим (АРК) та фінансова криза 2014–2015 рр. зумовили зміни на валютному ринку, які своєю чергою призвели до погіршення економічної ситуації в країні. Девальвація валюти призвела до стрімкого зростання інфляції. Інфляційні процеси в Україні почали гальмувати розвиток усіх секторів економіки, що мало негативний вплив не тільки на ведення бізнесу, а й на кожного пересічного громадянина країни. За аналізований період (2014–2020 рр.) в Україні відбувалися події на валютному ринку, в яких держава безпосередньо брала участь. У цей період постало завдання знайти ефективні шляхи подолання проблем, задля уникнення наступних кризових явищ, що дасть можливість зміцнити економіку країни, вивести її на новий рівень розвитку та налагодити сталі міжнародні відносини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-методологічну основу до-

слідження питань валютного ринку України становили праці економістів-практиків та науковців, серед яких: О. Бойко [13], В. Венгер [2], Г. Веріга [1], Ю. Галіцейська [4], Д. Коваленко [2], О. Леськів [4], Л. Матросова [6], Н. Ментух [7], О. Неізнана [13], О. Шевчук [7] й інші.

Валютний ринок України перебуває в постійній динаміці, тому завжди виникає необхідність нових досліджень, які будуть виявляти як позитивні, так і негативні зміни на ньому. Це дасть можливість оцінити, на якому етапі розвитку перебуває валютний ринок, зважаючи на проблеми та труднощі, пов'язані з нестабільною економічною ситуацією в країні, і з огляду на які держава постійно шукає нові інструменти їх вирішення. Досліджуючи валютний ринок та роль держави на ньому, більшість вчених-економістів для розкриття проблематики валютного ринку аналізують такі інструменти, як: валютні інтервенції, міжнародні резерви, облікову ставку та інше, що застосовує НБУ. Попри це, майже ніхто не

згадує про діяльність держави із залучення коштів до державного бюджету в іноземній валюті через такі інструменти, як: облігації зовнішньої державної позики, облігації внутрішньої державної позики та казначейські зобов'язання, емітовані в іноземній валюті.

Метою статті є висвітлення особливостей діяльності держави на валютному ринку України, визначення факторів та проблем, які впливають на його стан.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансовий ринок є найважливішою складовою економіки країни, від ефективності розвитку якого залежить її економічна стабільність.

Валютний, кредитний та фондовий ринки України є самостійними сегментами фінансового ринку, які регулюють різні законодавчі акти та державні органи. Попри те, що кожен з них відіграє важливу роль у розвитку економіки країни, зміни на валютному ринку мають суттєвий вплив на процеси, які відбуваються у кожному окремому сегменті фінансового ринку держави.

Для повноцінного дослідження й аналізу інструментів і суб'єктів валютного ринку, необхідно приділити увагу поняттю “валютний ринок”. Так, згідно з “Положенням про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України” валютний ринок України – це сукупність відносин у сфері торгівлі валютними цінностями в Україні між суб'єктами валютного ринку України, між суб'єктами ринку та їх клієнтами (включаючи банки-нерезиденти), між суб'єктами ринку і Національним банком України, а також між Національним банком і його клієнтами, у яких суб'єкти ринку або Національний банк є стороною договору з купівлі, продажу або обміну валютних цінностей [3].

Як уже зазначено вище, валютний ринок та його регулювання займає вагоме місце в

макроекономічній політиці держави, оскільки сприяє сталому розвитку країни та значною мірою впливає на стан окремих секторів, галузей і суб'єктів господарювання [4, с. 78]. Ключовими суб'єктами, які представляють державу на валютному ринку є Національний банк України та Міністерство фінансів України. У Законі України “Про валюту і валютні операції” визначено, що НБУ є основним регулятором вітчизняного валютного ринку [5]. Окрім регуляторної діяльності на валютному ринку, НБУ розраховує офіційний курс гривні до іноземних валют та курс банківських металів, а також здійснює операції на валютному ринку з метою згладжування надмірних коливань і накопичення міжнародних резервів.

На валютному ринку держава здійснює валютну політику, спрямовану на стабілізацію національної валюти України, сприяє за допомогою курсу валюти залученню іноземних інвестицій в економіку, регулює зовнішні платіжні зв'язки з іншими країнами, забезпечує збалансування зовнішніх платежів і накопичення золотовалютних резервів [6, с. 469]. Валютна політика держави має на меті забезпечити стабільну діяльність національної валютної системи, стримати зростання інфляції, підтримати рівновагу платіжного балансу, створити умови, які забезпечать довіру внутрішньої економіки й іноземного бізнесу до національної грошової одиниці, а також створити сприятливі умови для розвитку експорту і повернення отриманої валютної виручки від нього та ін.

Сучасний етап розвитку економіки України висуває нові вимоги до НБУ, які полягають у необхідності захисту стабільності національної грошової одиниці не лише від об'єктивних економічних коливань, а й від впливу зовнішніх агресорів і внутрішніх політичних протистоянь [7, с. 92].

Аналізуючи динаміку зміни офіційного курсу гривні щодо іноземних валют (рис. 1),

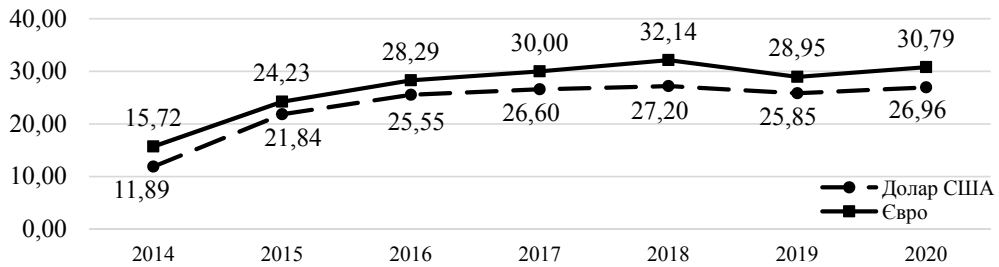

Рис. 1. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют у 2014–2020 рр., грн (середній за період)*

* Побудовано на основі [8].

можна побачити, що, починаючи з 2014 р., гривня почала девальвувати швидкими темпами щодо ключових валют – долара США та євро.

Так, у 2013 р. офіційний курс гривні становив 7,99 грн за долар США та 10,61 грн за євро, а вже у 2014 р. він зріс на 48,81% та 48,16%, відповідно. Почалися обвальна девальвація національної валюти та стрімка інфляція.

Погіршення ситуації на сході України, світова політична нестабільність, а також наближення терміну виплати зовнішніх боргових зобов'язань України спричинили ще більше знецінення національної валюти, через що була втрачена довіра до національної валюти. Це призвело до надмір-

ного попиту на іноземну валюту, а також до зростання спекулятивних процесів, які ще більше погіршували стан національної грошової одиниці.

У цей період пропозиція іноземної валюти на ринку була низькою, оскільки власники через нестабільний фінансовий стан не бажали її конвертувати, тому для стабілізації курсу гривні НБУ був змушений проводити валютні інтервенції.

Національний банк використовує валютні інтервенції з метою згладжування функціонування валютного ринку (упередження надмірних коливань обмінного курсу гривні) [9].

Дані рис. 2 наочно демонструють, що для стабілізації курсу гривні у 2014 р. НБУ

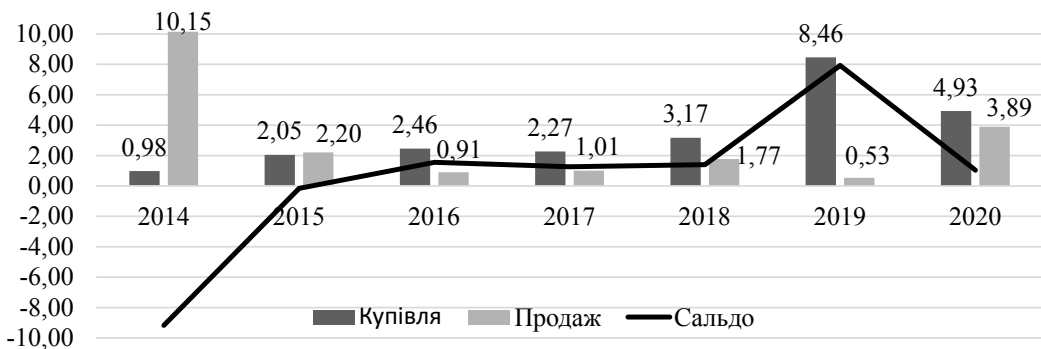

Рис. 2. Валютні інтервенції НБУ, млрд доларів США*

*Побудовано на основі [8].

здійснював продаж іноземної валюти на суму 10,15 млрд доларів США, при цьому вилучаючи з обігу гривню.

Щоб змінити ситуацію на валютному ринку, у 2015 р. Національний банк України ухвалив рішення відмовитися від фіксованого курсу та запровадити гнучке курсоутворення, адже фіксований курс обмежував можливості впливу НБУ на інфляцію. До 2016 р. темпи зростання інфляції були в середньому вищими та набагато мінливішими, ніж у період з 2016 по 2020 рр. Так, у 2015 р. інфляція досягла критичного значення 43,3% (рис. 3); такий рівень інфляції був найбільший за останні 20 років в Україні. Однак вже у 2016 р. спостерігається різке зменшення інфляції до рівня 12,4%. Це було досягнуто завдяки впровадженню державою режиму інфляційного таргетування, як одного із заходів для стабілізації економічних та інфляційних процесів, за допомогою якого Національний банк України має на меті стримати або прискорити зростання цін, при цьому не маючи цілі підтримувати курс національної валюти на певному рівні. Гнучке інфляційне таргетування передбачає, що НБУ й надалі ставитиме собі за ціль рівень інфляції в межах $5 \pm 1\%$, однак допускає короткострокові відхилення інфляції від установленої мети під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів,

які не залежать від монетарної політики [10]. Найнижчий рівень інфляції було зафіксовано на рівні 4,1% у 2019 р., але вже у 2020 р. цей показник досяг позначки 5%, що відповідає запланованим показникам режиму інфляційного таргетування.

З того часу режим гнучкого курсоутворення є важливим елементом політики інфляційного таргетування і виступає головним запобіжником накопичення дисбалансів у економіці [8].

В умовах режиму інфляційного таргетування у 2016 році НБУ була затверджена "Стратегія валютних інтервенцій Національного банку України на 2016–2020 роки". З цього періоду Національний банк України почав купувати іноземну валюту, при цьому випускаючи в обіг гривню. Це було спричинено тим, що на внутрішньому ринку України пропозиція іноземної валюти перевищувала її попит.

Так, у період 2016–2018 рр. купівля валюти коливалася в межах 2,27–3,17 млрд доларів США, а її продаж – в межах 0,91–1,77 млрд доларів США. Сальдо валютних інтервенцій за підсумками року було додатним та становило 1,55 млрд доларів США (рис. 2). Найбільший пік зростання курсу валют (рис. 1) припав на 2018 р., а саме 27,20 грн за долар США та 32,14 грн за євро, що на 128,76% та 104,45%, відповідно, біль-

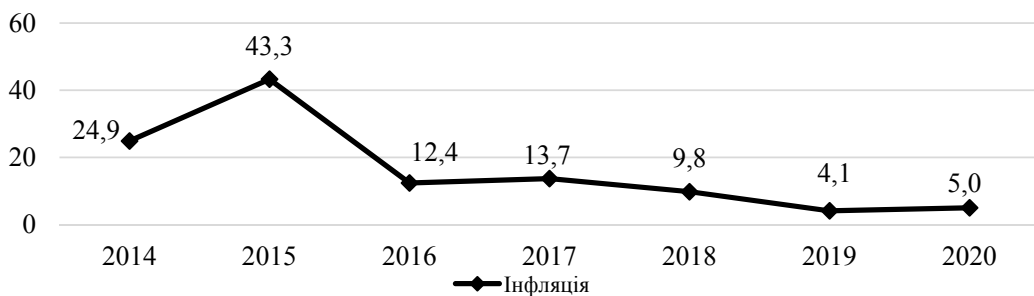

Рис. 3. Динаміка зміни рівня інфляції у період 2014–2020 рр., %*

*Побудовано на основі [11].

ше, порівняно з 2014 р. У 2019 р. можна спостерігати спад курсу на 4,96% та 9,93%, відповідно (25,85 грн/долар США та 28,95 грн/євро), порівняно з 2018 р. Причиною такого стрімкого зростання курсу гривні став вплив спекулятивного капіталу іноземних інвесторів у облігації внутрішньої державної позики (ОВДП) на тлі рекордного врожаю зернових [12]. При цьому у 2019 р. НБУ здійснив валютні інтервенції у вигляді купівлі іноземної валюти (рис. 2) на суму 8,46 млрд доларів США та водночас для згладжування надмірних коливань гривні в бік знецінення також провів валютну інтервенцію з продажу валюти на суму 0,53 млрд доларів США. Наприкінці року регулятор здійснив рекордну закупівлю долара на 700 млн доларів США за один день, що врятувало долар від різкого падіння. Сальдо за 2019 р. становило 7,93 млрд доларів США.

Як уже зазначалося, важливим інструментом підтримки НБУ валютного курсу є валютні інтервенції, масштаби здійснення яких визначаються наявністю необхідних міжнародних резервів. Міжнародні резерви прямо не впливають на динаміку курсу, а діють опосередковано – через створення можливостей для здійснення валютних інтервенцій [13, с. 1180], оскільки це високоліквідні активи Національного банку України в іноземній валюті та золоті, які використовують для проведення валютних інтервенцій та забезпечення платежів органів державної влади [8]. Міжнародні резер-

ви є визнаний світом та підтверджений часом спосіб підтримки державою валютного курсу, а також важливий інструмент для підтримки захисту держави в разі війни чи збройної агресії.

Для детального визначення обсягів міжнародних офіційних резервів проаналізуємо дані, наведені у табл. 1. Обсяг офіційних міжнародних резервів у 2014 р. зменшився на 63,10%, порівняно з 2013 р. (20,42 млрд доларів США). До цього призвело штучне утримання Національним банком курсу гривні за рахунок золотовалютних резервів у вигляді продажу іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку України.

Україна поступово втрачала свою зовнішню конкурентоспроможність, результатом чого стало зростання дефіциту платіжного балансу та скорочення золотовалютних резервів.

Починаючи з 2015 р., НБУ почав нарощувати золотовалютні резерви за рахунок проведення валютних інтервенцій та купівлі іноземної валюти. За весь аналізований період розмір золотовалютних резервів збільшився на 21,60 млн доларів США, тобто на 286,72%.

У формуванні структури міжнародних резервів у розрізі валют спостерігаються певні зміни, які пов'язані з динамікою частки окремої валюти у загальному обсязі золотовалютних резервів (табл. 2).

Основною валютою міжнародних резервів можна вважати USD, оскільки його

Таблиця 1

Золотовалютні резерви України за 2014–2020 рр.*

Показник	Рік						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Офіційні міжнародні резерви, млрд доларів США	7,53	13,30	15,54	18,81	20,82	25,30	29,13
Темп зростання, %	-63,10	76,55	16,84	21,04	10,70	21,53	15,14

*Побудовано на основі [11].

Таблиця 2

Структура міжнародних резервів у розрізі валют за 2014–2020 рр., %*

Валюта	Рік						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Долар США (USD)	65,8	71,9	69,2	71,2	71,5	76,7	77,2
Євро (EUR)	14,7	15,3	13,2	12,4	13,5	10,6	8,6
Фунт стерлінгів (GBP)	2,9	3,1	3,6	3,1	3,0	2,3	1,9
Японська єна (JPY)	1,1	0,5	3,2	3,2	3,1	2,3	4,2
Китайський юань (CNY)	0,0	0,0	4,1	4,2	3,9	3,1	2,5
Золото	12,1	7,0	6,1	5,6	4,8	4,8	5,4
Інші	3,4	2,1	0,6	0,3	0,2	0,1	0,1

*Побудовано на основі [8].

частка у структурі золотовалютних резервів є найбільшою. За аналізований період вона складала найменше значення у 2014 р. і становила 65,8%. Починаючи з 2016 р., можна спостерігати поступове збільшення частки до рівня 77,2% у 2020 р. Натомість частка EUR у загальному обсязі міжнародних резервів має тенденцію до значного зниження з 13,5% у 2018 р. до 8,6% у 2020 р. Частка золота за весь досліджуваний період знизилася більше ніж удвічі, тобто на 55,4%. Варто зазначити, що у 2016 р. у структурі золотовалютних резервів України CNY становив 4,1%, попри це, за останні роки спостерігається поступове зниження частки даної валюти до значення 2,5% у 2020 р.

Достатній рівень міжнародних резервів є захисним механізмом фінансової системи України та економіки від зовнішніх негативних чинників, а також сприяє підвищенню довіри до її стійкості з боку як українських, так і іноземних інвесторів.

Держава в особі Національного банку України при недостатньому обсязі міжнародних резервів проводить інтервенції з купівлі іноземної валюти, а також забезпечує їх підтримку завдяки отриманню коштів від міжнародних фінансових організацій та

розміщенню державних цінних паперів, номінованих у іноземній валюті.

Процес здійснення українським урядом запозичень відіграє провідну роль в управлінні фінансовою системою держави. Активна політика запозичень Кабінетом Міністрів України на внутрішньому та міжнародних фінансових ринках, у вигляді випуску облігацій внутрішньої, зовнішньої державної позики та казначейських зобов'язань, є наслідком гострої нестачі фінансових ресурсів, проявом якої є хронічний дефіцит Державного бюджету України.

Одним зі способів залучення іноземної валюти державою до бюджету протягом 2015–2020 рр. в Україні був випуск облігацій зовнішньої державної позики в доларах США та євро (табл. 3). При цьому на валютний ринок надходить велика кількість іноземної валюти для купівлі ОЗДП. Це позитивно впливає на зміцнення гривні, адже на неї збільшується попит: іноземні інвестори продають валюту задля купівлі облігацій.

Згідно з даними табл. 3, у 2015 р. було випущено та розміщено облігацій зовнішньої державної позики на найбільшу за весь аналізований період суму – 8959,708 млн доларів США, для покриття дефіциту державного бюджету, з метою реструктуризації

Таблиця 3

Облігації зовнішньої державної позики у 2015–2020 рр.*

Показник	Рік					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Обсяг емісії, млн	8959,708	1000,00	3000,00	2350,00	1000,00	3850,00
Валюта	USD	USD	USD	USD	EUR	EUR

*Побудовано на основі [15].

державного боргу і часткового його списання та згладжування наслідків економічної кризи, яка була спричинена політичною нестабільністю, анексією АРК та збройним конфліктом на сході України.

Починаючи з 2019 р., держава почала випускати ОЗДП в євро, це пов'язано зі збільшенням ролі євро в економіці України внаслідок інтеграції в ринки ЄС. Крім того, це дає змогу розширити кількість потенційних інвесторів та створити індикатив для корпоративних позичальників, що зацікавлені в отриманні фінансування в євро. Водночас пріоритетом для держави стало збільшення гривневої компоненти боргу для зменшення валютного ризику [14].

Незважаючи на те, що ОЗДП є одним із джерел фінансування дефіциту державного бюджету, надмірна їх емісія може негативно вплинути на фінансовий стан України.

Альтернативою зовнішніх державних запозичень, ставки за якими для країни є доволі високими, є випуск облігацій внутрішньої державної позики, номінованих в іноземній валюті, такий як долар США та євро.

Згідно з даними табл. 4, за весь аналізований період обсяг ОВДП в обігу, номінованих в іноземній валюті, має тенденцію до суттєвого зростання. Так, ОВДП, номіновані в дол. США, протягом 2014–2020 рр. зросли майже на 74%, в цей самий період ОВДП, номіновані в євро, зросли майже у 29 разів.

Значну роль у стабілізації курсу відіграли нерезиденти, продаючи валюту для купівлі ОВДП. Цим вони фактично компенсували надлишковий попит на валюту, який спричинили великі бюджетні видатки.

За всю історію запозичень коштів до державного бюджету в іноземній валюті держава лише один раз використовувала такий інструмент, як казначейські зобов'язання, це відбулося у 2012 р. (на суму 200 млн. доларів США). Попри те, що такий інструмент є більш надійним і гарантованим державою, а також безпечним способом заощадження грошей населення в іноземній валюті, держава за останні роки не здійснювала випуск казначейських зобов'язань емітованих в іноземній валюті.

Таблиця 4

Облігації внутрішньої державної позики, випущені в іноземній валюті, млрд грн*

Показник	Рік						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ОВДП, номіновані в дол. США	66,34	60,03	101,65	113,85	121,76	100,84	115,43
ОВДП, номіновані в євро	0,77	1,05	4,02	9,21	17,90	5,76	22,23

*Побудовано на основі [8].

Загалом запроваджені Національним банком адміністративні заходи на валютному ринку, співпраця з МФВ та іншими офіційними кредиторами, проведення структурних реформ, зокрема у банківському секторі, сприяли досягненню макроекономічної стабілізації, що позитивно вплинуло і на стан валютного ринку [8].

Висновки. Таким чином, основними факторами, що впливають на валютний ринок як важливу складову фінансового ринку, є загальна економічна ситуація в країні, політика уряду та відсутність необхідних реформ.

Фінансова криза 2014-2015 рр. негативно вплинула як на стан економіки країни в цілому, так і на валютний ринок зокрема, що супроводжувалося девальвацією національної валюти, високим рівнем інфляції, зростанням обсягів державних запозичень, і як наслідок – нарощуванням державного боргу. Ефективне управління валютним ринком є важливим фактором у процесі забезпечення конкурентоспроможності та економічної безпеки країни. Загалом держава має сприяти зниженню негативних зовнішніх та внутрішніх чинників шляхом впровадження ефективної валютної політики, що передбачає регулювання валютної діяльності, спрямованої на накопичення золотовалютних резервів України, зміцнення національної грошової одиниці та стабілізацію зовнішньоекономічних відносин України з іншими країнами світу.

Підтримка оптимальної стабільності валютного курсу в Україні є одним з головних завдань Національного банку України, адже, зміцнюючи та підтримуючи національну грошову одиницю й ефективний обмінний курс, можна досягти стабільного розвитку економіки країни в цілому, а також покращення матеріального становища кожного окремого громадянина. Тому перед НБУ стоїть питання постійного пошуку

нових можливостей з оптимізації валютних відносин між учасниками валютного ринку.

Список використаної джерел

1. Веріга Г. В. *Критичний огляд категорій валютного ринку та аналіз підходів до його регулювання. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України.* 2015. №1. С. 34–55.
2. Венгер В. В., Коваленко Д. І. *Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика : навч. посіб.* Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.
3. *Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України : Постанова Правління Національного банку України від 02.01.2019 №1.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001500-19#Text>
4. Леськів О., Галицька Ю. *Сучасні тенденції розвитку валютного ринку України. Світ фінансів.* 2014. №2. С. 78–88.
5. *Про валюту і валютні операції. Закон України від 21.06.2018 №2473-VIII.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
6. Матросова Л. М. *Проблеми регулювання валютної сфери України та можливі шляхи їх вирішення. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського.* 2017. №18. С. 468–473.
7. Ментух Н. Ф., Шевчук О. Р. *Фінансово-правові засади діяльності Національного банку України у сфері стабілізації грошово-кредитного та валютного ринків України. Науковий вісник Ужгородського національного університету.* 2015. №30. С. 92–95.
8. *Статистичні дані. Національний банк України.* URL : <https://bank.gov.ua/ua/markets>.
9. *Інфляція, обмінний курс, валютна політика НБУ, динаміка резервів. Українформ.* URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2363179-vi-pitali-inflacia-obminnij-kurs-valutna-politika-nbu-dinamika-rezerviv.html>.

10. Національний банк перейшов до режиму гнучкого інфляційного таргетування. Економічна правда. URL : <https://www.epravda.com.ua/news/2020/09/10/664960/>.

11. Статистичні дані. Мінфін. URL : <https://minfin.com.ua/ua/>.

12. Валютний прогноз. Яким буде курс гривні в 2020 році і що на нього вплине. НВ Бізнес. URL : <https://biz.nv.ua/ukr/finance/kurs-grivni-yakim-bude-kurs-valyut-i-kurs-dolara-v-2020-roci-novini-ukrajini-50062418.html>.

13. Неізвестна О.В., Бойко О. О. Аналіз операцій НБУ протягом 2015-2017 рр. у світлі валютно-курсової політики. Економіка та суспільство. 2017. №13. С. 1179–1183.

14. Статистичні дані. Міністерство фінансів України. URL : <https://mof.gov.ua/uk/ozdp>.

References

1. Veriga, G. V. (2015). Krytychnyi ohliad katehoriy valyutnoho rynku ta analiz pidkhodiv do yoho rehuliuвання [Critical review of foreign exchange market categories and analysis of approaches to its regulation]. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy – Collection of Scientific Works of the National University of the State Tax Service of Ukraine, 1, 34–55 [in Ukrainian].

2. Wenger, V. V., Kovalenko, D. I. (2019). Finansy, hroshi ta kredyt: teoriya ta praktyka [Finance, money and credit: theory and practice]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury [in Ukrainian].

3. Polozhennia pro strukturu valiutnoho rynku Ukrainy, umovy ta poriadok torhivli inozemnoiu valiutoiu ta bankivskymy metalamy na valiutnomu rynku Ukrainy. Postanova Pravlinnia Natsoinalnoho banku Ukrainy vid 02.01.2019. №1 [Regulations on the structure of the foreign exchange market of Ukraine, conditions and procedure for trading in foreign currency and bank metals on the foreign exchange market of Ukraine. Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine]. (2019, January, 2). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001500-19#Text> [in Ukrainian].

4. Leskiv, O., Halytseiska, Y. (2014). Suchasni tendentsii rozvytku valiutnoho rynku Ukrainy [Current trends in the foreign exchange market of Ukraine]. Svit finansiv – World of Finance, 2, 78-88 [in Ukrainian].

5. Pro valiutu i valiutni operatsii. Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 № 2473-VIII [On currency and currency transactions. Law of Ukraine] (2018, June, 21). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>.

6. Matrosova, L. M. (2017). Problemy rehuliuвання valiutnoi sfery Ukrainy ta mozhyvi shliakhy yikh vyrishennia [Problems of regulation of the currency sphere of Ukraine and possible ways to solve them]. Mykolaivskiy natsionalnyi universytet imeni V.O. Sukhomlynskoho – Mykolayiv National University named after VO Sukhomlinsky, 18, 468–473 [in Ukrainian].

7. Mentukh, N. F., Shevchuk, O. R. (2015). Finansovo-pravovi zasady diialnosti Natsionalnoho banku Ukrainy u sferi stabilizatsii hroshovo-kredytnoho ta valiutnoho ryнкiv Ukrainy [Financial and legal principles of the National Bank of Ukraine in the field of stabilization of monetary and foreign exchange markets of Ukraine]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu –Scientific Bulletin of Uzhhorod National University, 30, 92–95 [in Ukrainian].

8. Statystychni dani. Natsionalnyi bank Ukrainy [Statistics. National Bank of Ukraine]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/markets>.

9. Inflatsiia, obminnyi kurs, valiutna polityka NBU, dynamika rezerviv [Inflation, exchange rate, currency policy of the NBU, the dynamics of reserves]. Ukrinform. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2363179-vi-pitali-inflacia-obminnij-kurs-valutna-politika-nbu-dynamika-rezerviv.html> [in Ukrainian].

10. Natsionalnyi bank pereyshov do rehymu hnuchkoho inflatsiynoho tarhetuvannia [The National Bank has moved to a regime of flexible inflation targeting]. Ekonomichna pravda – Economic Truth. Available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/09/10/664960/>.

11. Statystychni dani. Minfin [Statistic. Minfin]. Available at: <https://minfin.com.ua/ua/>.
12. Valiutnyi prohnos. Yakym bude kurs hryvni v 2020 rotsi i shcho na noho vplyne [Currency forecast. What will be the hryvnia exchange rate in 2020 and what will affect it]. NV Biznes. Available at: <https://biz.nv.ua/ukr/finance/kurs-grivni-yakim-bude-kurs-valyut-i-kurs-dolara-v-2020-roci-novini-ukrajini-50062418.html>.
13. Neizvestna, O. V., Boyko, O. O. (2017). Analiz operatsiy NBU protiahom 2015–2017 rr. u svitli valiutno-kursovoi polityky [Analysis of NBU operations during 2015–2017 in the light of exchange rate policy]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 13, 1179–1183 [in Ukrainian].
14. Statystychni dani. Ministerstvo Finansiv Ukrainy [Statistic. Ministry of Finance of Ukraine]. Available at: <https://mof.gov.ua/uk/ozdp>.

Стаття надійшла до редакції 20.02.2021.